

Introduktion

Projektet "Når volden slår til" har været i gang fra februar 2018 til januar 2021. Projektet undersøger de kortsigtede og langsigtede posttraumatiske symptomer hos de ansatte i psykiatrien der har oplevet vold på arbejdspladsen. Individuelle og organisatoriske risikofaktorer for udviklingen af PTSD er ligeledes blevet undersøgt.

Når vold opstår på arbejdspladsen, kan det opleves som en traumatisk hændelse for den ansatte som oplever volden. Type 2 vold, som er vold der bliver udført af klienter eller patienter på arbejdspladsen, er hyppigt opstående i psykiatrien. Dette er blevet vist både internationalt (Lancôt & Guay, 2014) og i Danmark (NFA, 2018). I Danmark er niveauet af vold på arbejdspladsen endnu højere for ansatte i psykiatrien end politimænd og andre høj-risiko jobs (NFA, 2018). Ifølge det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, er den 1-årige forekomst af vold på arbejdspladsen bemærkelsesværdig højere iblandt ansatte fra døgninstitutioner, som inkluderer psykiatrien, sammenlignet med resten af den danske arbejderbefolkning.

I 2018 oplevede 8,4 % af de ansatte i den totale arbejdsbefolkning trusler om vold, mens 5,6% oplevede fysisk vold. Sammenlignes der med ansatte i døgninstitutionerne for samme periode, så oplevede hele 35,5% trusler om vold, mens 29,5 oplevede fysisk vold (NFA, 2018). Tidligere forskning peger på at den øgede forekomst af vold i psykiatrien dels kan forklares ved, at mennesker med mentale lidelser har en tendens til at agere mere voldeligt end mennesker uden mentale lidelser (NIMH, 2011) og dels ved, at ansatte der er i tæt kontakt med deres patienter er i højere risiko for vold på arbejdspladsen (Høgh, Sharipova & Borg, 2008; Rasmussen, Høgh & Andersen, 2013).

Ovenstående faktorer understreger udfordringerne i forebyggelsen af vold i psykiatrien hvorfor et forsat fokus bør være på at bedre det forebyggende arbejde. Ydermere bør der ligeledes være et større fokus på de negative konsekvenser af vold på arbejdspladsen og hvordan man forebygger disse. Eksisterende undersøgelser om konsekvenserne ved at være offer for vold på arbejdspladsen i psykiatrien viser et betydeligt overlap med de fysiske og psykologiske konsekvenser vi kender fra andre former for vold og traumer. En af de mest almindelige konsekvenser har vist sig at være posttraumatiske symptomer, hvilket inkluderer Posttraumatisk Stress Lidelse (PTSD) (Lancôt & Guay, 2014). Faktisk har en omfattende litteraturundersøgelse fundet, at omkring 10% af de ansatte i psykiatrien udvikler PTSD efter at have oplevet vold på arbejdspladsen (Jacobowitz, 2013). Traumer på arbejdspladsen er ligeledes forbundet med en højere forekomst af forsinket PTSD (Utzon-Frank et al., 2014), som er defineret ved posttraumatiske symptomer der lever op til diagnosen for PTSD der dog først indtræder tre måneder efter den traumatiske begivenhed (Lee et al., 2020).

Det er dog ikke alle ansatte som oplever vold på arbejdspladsen der udvikler PTSD (Richter & Berger, 2006) hvorfor det er vigtigt at anskaffe viden om mulige risikofaktorer for udviklingen af PTSD i denne sammenhæng. Denne viden kan ligeledes bidrage med forebyggelsen af langvarige mentale konsekvenser for de ansatte, samt tidlig identifikation om hvem der er i en øget risikogruppe for at udvikle traumatiske konsekvenser. Velkendte og betydningsfulde risikofaktorer for PTSD er derfor blevet undersøgt i nærværende projekt, nemlig alder, køn, tidligere traumer, traumets sværhedsgrad, mestringsstrategier, kognitiv vurderingsstil, akut stress forstyrrelse (ASD), social støtte og organisatorisk støtte.

Metode

Projektet var et prospektivt kohortestudie baseret på spørgeskemadata indsamlet efter formelle rapporteringer af vold fra de ansatte på 18 psykiatriske afdelinger i Syddanmark. Projektets longitudinelle design inkluderede spørgeskemaer på fire tidspunkter: indenfor en måned efter rapporteringen, samt opfølgende spørgeskemaer ved 3, 6 og 12 måneder efter rapporteringen.

Projektets formål var at undersøge de kortsigtede og langsigtede posttraumatiske konsekvenser hos ansatte i psykiatrien der havde rapporteret vold på arbejdspladsen. Dette blev gjort ved at kortlægge hyppigheden af ASD og PTSD. Derefter fulgte vi op og analyserede symptomatologien over tid, ved at bruge de opfølgende spørgeskemaer. Vi undersøgte også de mulige individuelle og organisatoriske risikofaktorer for PTSD, som også var inkluderet i spørgeskemaerne.

Dataanalyserne resulterede i tre separate forskningsartikler. I den første, undersøgte vi forekomsten af ASD indenfor en måned efter en voldelig episode på arbejdspladsen, samt forekomsten af PTSD efter 3 måneder. I denne artikel undersøgte vi også hvorvidt ASD var en mulig risikofaktor for PTSD i populationen, ved at kontrollere for demografiske faktorer, tidligere traume, traumets sværhedsgrad, social støtte og organisatorisk støtte. I den anden artikel blev forekomsten af forsinket PTSD efter 12 måneder undersøgt. I denne artikel undersøgte vi også hvorvidt adfærdsmæssige og kognitive faktorer, målt ved mestringsstrategier og kognitiv vurderingsstil, kunne forudsige forsinket PTSD, efter at kontrollere for demografiske faktorer og social støtte. I den tredje artikel blev der undersøgt hvorvidt udviklingen af PTSD-symptomer i gruppen over tid fulgte forskellige symptombaner, og om man kunne identificere forskellige symptombaner. Der blev også undersøgt, hvorvidt individuelle og organisatoriske risikofaktorer (ASD, social støtte, organisatorisk støtte, mestring, kognitiv vurderingsstil) kunne forudsige medlemskab i de forskellige symptombaner.

Hovedresultater og diskussion

Vi fandt, at 8.5% af den undersøgte gruppe levede op til kravene om en Akut Stress Forstyrrelsesdiagnose mens forekomsten for ansatte med PTSD var 8% indenfor 3 måneder, 6% indenfor 6 måneder og 9% indenfor 12 måneder efter rapporteringen af vold. Flere faktorer blev fundet som betydningsfulde i udviklingen af PTSD. Forekomsten af ansatte med ASD viser at ansatte i psykiatrien lider af akutte posttraumatiske konsekvenser indenfor samme prævalensniveau som andre traumepopulationer kort tid efter et traume. Vores resultater er konsistente med eksisterende forskning indenfor traumer på arbejdspladsen som ligeledes finder højere forekomster af forsinket PTSD i populationen. Generelt set viser forekomstniveauet for de undersøgte traumediagnoser i vores projekt, at det er vigtigt at der følges op på de ansatte i psykiatrien som har rapporteret voldelige episoder og at man i disse opfølgninger har fokus på udviklingen af symptomerne på ASD og PTSD.

Studie 1

Studiet fandt at ASD forudsiger PTSD 3 måneder efter en voldelig episode på arbejdspladsen. Dette fund gjorde sig stadig gældende efter at have kontrolleret for effekten af alder, køn, tidligere traume, traumets oplevede sværhedsgrad, social støtte og organisatorisk støtte. Det kvindelige køn samt lav social og kollegial støtte var ligeledes væsentligt forbundet med udviklingen af PTSD. Undersøgelsens resultater stemmer overens med eksisterende forskning om at ASD forudsiger

udviklingen af PTSD. Vores undersøgelse peger dog på at ASD ikke alene kan forklare udviklingen af PTSD hos de ansatte, men at yderligere faktorer ligeledes kan have betydning for udviklingen af PTSD. Det vurderes derfor at der er behov for mere forskning og opmærksomhed på ASD og andre medierende faktorer for udviklingen af PTSD i arbejdsmæssige sammenhænge.

Studie 2

Studiet fandt at negative tanker om sig selv var en væsentligt forudsigende faktor for udviklingen af PTSD 12 måneder efter en voldelig episode på arbejdspladsen. Dette fund gjorde sig stadig gældende efter at have kontrolleret for effekten af alder, køn og social støtte. Undersøgelsen fandt ligeledes at selvbefredelse var en væsentlig forudsigende faktor for udviklingen af PTSD 12 måneder efter den voldelige episode. Ydermere fandt vi at høj alder og lav social støtte var risikofaktorer for udviklingen af PTSD blandt de ansatte som havde oplevet vold på arbejdspladsen. Fundene stemmer overens med eksisterende forskning samt psykologiske teorier der beretter om, at negative vurderingsstile og selvbefredelse som mestringsstrategi er relateret til et højere niveau af posttraumatisk stress.

Studie 3

Studiet fandt en tilstedeværelse af tre separate symptomudviklingsbaner mod udviklingen af PTSD. Gruppe 1: *forbedringsgruppen*, fulgte en PTSD-symptomudvikling som var karakteriseret af en væsentlig reduktion af symptomer over tid. Denne gruppe bestod af det højeste antal medlemmer. Gruppe 2, *forværingsgruppen*, var karakteriseret af lave niveauer af PTSD i begyndelsen, som øges væsentligt over tid. Gruppe 3, *den moderat-stabile gruppe*, havde moderate symptomniveauer i begyndelsen, som forblev stabile over tid. Tilstedeværelsen af en forbedrende og en forværende gruppe er velkendt fra eksisterende forskning. Den moderat-stabile gruppe adskiller sig således fra de andre og kan muligvis forklares ved at gruppen af ansatte med PTSD ikke var særlig stor. Undersøgelsens fund om de forskellige PTSD-symptomudviklingsbaner vidner om, at der er en række ansatte i psykiatrien som går på arbejde med moderate til svære posttraumatiske symptomer i det samme miljø hvor traumatet opstod. Dette bør tages hånd om og have sit fokus for at opkvalificere generhvervelses- og bedringsprocessen for de ansatte.

Ydermere fandt vi at en negativ kognitiv vurderingsstil og lav social støtte forudsagde medlemskab i Gruppe 3. Lavere niveau af accept som en mestringsstrategi og højere social støtte forudsagde medlemskab i Gruppe 2. Det sidste fund var overraskende, men kan muligvis forklares ved at social støtte kan have en fluktuerende rolle igennem tid, hvorfor det kan være gavnligt i den tidlige fase efter et traume, men skadelig for bedringen efter noget tid af forskellige årsager.

Konklusion

Projektet "Når volden slår til" fandt at vold på arbejdspladsen i psykiatrien er forbundet med en høj forekomst af både kortsigtet og langsigtet posttraumatiske symptomer samt PTSD. Undersøgelsen forklarer associationen mellem vold på arbejdspladsen og PTSD ved øgede risikofaktorer i netop dette arbejdsmiljø for udviklingen af PTSD. Af risikofaktorer fandt undersøgelsen både helbredsmæssige, adfærdsmæssige, kognitive og sociokulturelle risikofaktorer for udviklingen af PTSD som var dog var forbundet med PTSD på varierende måder.

Der blev også fundet indikationer på, at ansatte i psykiatrien oplever forskellige PTSD-symptomudviklingsbaner over tid.

Projektet understreger vigtigheden i at have et øget fokus på ansatte i psykiatrien som har det dårligt, samt et fokus på risikofaktorer for udviklingen af PTSD. Dette skal bidrage til tidlig identifikation af dem som bliver syge således at tidlig forebyggelse kan igangsættes.